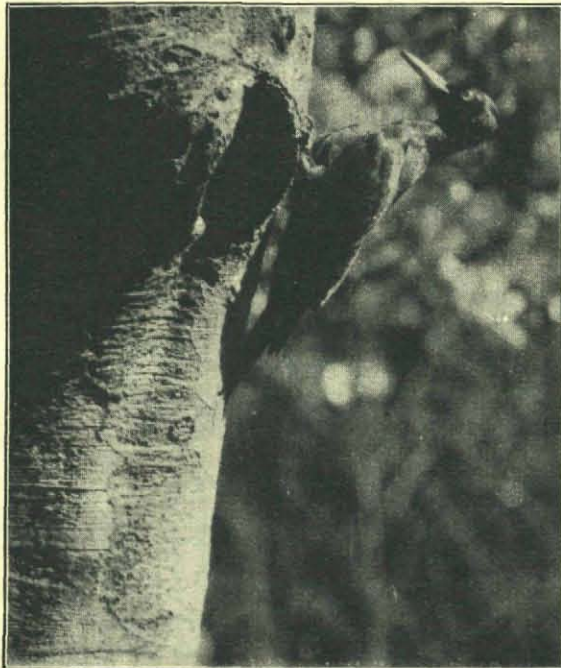

DE ZWARTE SPECHT.

HIJ begint nu langzamerhand tot de gewone vogels te behooren, tenminste in den Achterhoek, in Twente op de Veluwe en in Utrecht. Dertig jaar geleden zouden wij dat nooit hebben durven hopen. Echter waren er toen reeds aanwijzingen, dat er met de Zwarte Specht iets aan de hand was en dat hij op het punt was, zijn menschenvrees af te leggen. Hij stond namelijk bekend als uiterst schuw en een minnaar van afgelegen plaatsen in wouden en bergen. Nu moet men het met dergelijke beweringen niet al te nauw nemen. Over het algemeen zijn de

De Zwarte Specht van Deelerwoud op de Veluwe.
Uit een van BURDET'S films.

dieren niet bijzonder schuw en als zij onze omgeving mijden, dan is dat meestal, omdat zij er geen voordeel van hebben, om zich met ons op te houden. In het tegenovergestelde geval, wanneer zij bij ons voedsel en veiligheid kunnen vinden, dan bekommeren zij zich niet al te veel om ons en verblijden ons zelfs met verbluffende staaltjes van „vertrouwelijkheid”, zooals het welbekende meezennest in de brievenbus en meer van die aardige gevallen. Trouwens, het is zoo-wat dertig jaar geleden, dat de Kleine Bonte Specht zijn „schuwheid aflegde” door te gaan broeden in een nestkastje tegen een boom vlak bij Steenhuizen's laboratorium in Artis.

Ongeveer omtrent dienzelfden tijd komen berichten over een toeschietelijker houding van de Zwarte Specht uit Duitschland en

wel bij gelegenheid van de uitgave van den nieuwen „Naumann”. Naumann zelf had in de oorspronkelijke uitgave de Zwarte Specht voorgesteld als schuw, ongezellig, teruggetrokken en ongenaakbaar. De bewerkers van de nieuwe uitgave pakken daar echter heel anders over uit en weten te verhalen van zwarte spechten, die heel kalmpjes temidden van houthakkers en geveld boomen hun jongen uitbroedden en verzorgden. Ook weten zij reeds te gewagen van een uitbreiding van het broedgebied: in het laatste vierdedeel van de negentiende eeuw gaat de zwarte specht, die tot dien tijd toe vrijwel uitsluitend het bergland bewoonde, zijn broedgebied uitbreiden in de West-Duitsche laagvlakte.

In Albarda's Naamlijst van de Nederlandsche vogels, die in 1897 verscheen wordt de Zwarte Specht een zeer zeldzame verschijning genoemd, een onregelmatige zwerver die zich soms vertoont in de bosschen van Gelderland. Tien jaar later komt Snouckaert's lijst uit en daarin worden drie Zwarte Spechten in de twintigste eeuw gesignaleerd, een mannetje, dat 12 October 1901 bij Zuidlaren werd geschoten, een wijfje door den heer P. Hens 25 Sept. 1904 bij Zwolle gezien en een paartje in April 1905 ter zelfder plaatse door denzelfden onderzoeker waargenomen. Dat waren in vijf jaren meer waarnemingen dan in de heele vorige eeuw met elkaar en inderdaad hebben we hier te doen met de voortrekkers en „verspieders" van den nu weldra te volgen inval.

Toch duurt het tot 1913, eer het broeden van de Zwarte Specht in ons land wordt geconstateerd en wel bij Sittard. In 1915 volgt Twente, in 1916 Winterswijk en dan zien we hem gaandeweg opschieten, totdat hij in 1924 de Utrechtsche heuvelrij bereikt. En nu wachten wij er op, dat hij den sprong zal doen naar de bosschen van den binnenduinrand, die uitermate voor hem geschikt zijn, want hij voelt zich het beste thuis in het zware beukenhout.

Inmiddels is hij in het Oosten des lands een vaste klant geworden en vooral in het Zuidoostelijk deel van de Veluwe mag de oplettende wandelaar er op rekenen, wel eens een zwarte specht te ontmoeten of zijn nest te ontdekken in een ouden eik of beuk. Het nestgat is van dat van andere spechten te onderscheiden door zijn grooter afmetingen en door zijn gedaante, want het is in den regel niet cirkelrond, doch elliptisch, met de lange as vertikaal en die is dan ± 9 cm lang, terwijl de horizontale as het brengt tot 8 cm.

De vogel zelf is niet moeilijk te ontdekken en altijd gemakkelijk te herkennen, want er bestaat geen andere, die erop lijkt. Hij is heelemaal zwart, behoudens het rood bovenop den kop. Bij het mannetje gaat dat rood over den heelen schedel heen, bij het wijfje komt het alleen aan het achterhoofd voor en is dikwijls niet zoo heel duidelijk te zien. Dit zwarte beest is iets kleiner dan een kraai en heeft een heel ander uiterlijk: een slanker lichaam, een langer, rechte snavel, een slanken nek, korter vleugels en dan den merkwaardigen vorm en houding van den kop, die hem bij onze Duitsche naburen de naam van Hammerkop heeft bezorgd. Op onze foto, die genomen is uit een der beroemde films van den heer Burdet (jaar op jaar bezoekt hij zijn zwarte spechten op Deelerwoud) is dat merkwaardige achterhoofd heel goed te zien.

Onder het vliegen komt die hamerkop ook heel duidelijk uit en de eerste zwarte specht, die ik van mijn leven gezien heb, herkende ik juist aan die bijzonderheid. Hij vloog hoog over de Spaansche dennen op Hagenau. Die Spaansche dennen hebben tusschen twee haakjes niets te maken met Spanje, maar wel met een zekeren mijnheer Spaan, voormalig eigenaar of planter van dat bosch. Welnu mijn specht vloog hoog door de lucht, met vlak lichaam, nog al lange staart, den hamerkop opgericht. De korte wieken sloegen snel, met niet zulke lange rustpoozen als bij de andere spechten en daardoor was de vlucht eer slingerend

dan golvend. Hij was zoo vriendelijk, twee van zijn geluiden te doen hooren: een luid gegil, dat het midden hield tusschen de roepen van boomvalk en groene specht en dan een aardig daverend ietwat brauwend geluid dat ik noteerde als: tetroé, tetroé, tetroé, alles heel luid en ver hoorbaar. Hij trommelt ook, evengoed als de bonte specht, maar luider, lager, forscher, door dat hij in den regel dikker takken bespeelt.

In de verte is al heel duidelijk te zien, dat de rechte snavel, iets langer dan de kop, licht van kleur is, vooral nabij het einde. En je hoeft ook niet eens zoo heel dichtbij hem te komen, om getroffen te worden door de „felle” uitdrukking van de oogen en dat heeft met felheid niets te maken, doch ligt alleen aan de kleur van de iris, lichtgeel bij wit af.

Zoo is deze specht alles met alles een vogel die door grootte, kleuren, lichaamsvorm (die hamerkop) vlucht en geluiden uiterst gemakkelijk te herkennen valt en als we maar op hem bedacht zijn, zal hij ons niet licht ontgaan. Ik durf u daarom te vragen, om in uw buurt eens uit te zien naar zwarte spechten en mij te laten weten of er daar één of meer huizen. Wij mogen de gelegenheid niet verzuimen, om in bijzonderheden het verloop na te gaan van een der prettigste gebeurtenissen uit dezen zorgelijken tijd: de vestiging van een nieuwe en interessante dierensoort in ons dicht bevolkt land, waar flora en fauna op zoo velerlei manier worden bedreigd. En het betreft hier niet een klein kevertje, maar een groot en opzienbarend dier, dat een duidelijken karaktertrek kan gaan vormen in het landschap.

In zijn leefwijze herinnert hij zoowel aan de bonte als aan de groene specht. Hij bewerkt allerlei boomen voor zijn voedsel, hamert fijntjes de bast van de boomen af, om de kleine schorskeverlarfjes er onder uit te peuteren, maar trekt ook dikke larven van boktorren en wilgenhoutvlinders uit de gaten. Tegelijkertijd is hij ook miereneter en dus hebt ge kans hem te besluipen bij een hoogen hoop van de Roode Boschmier. Ook eet hij, evenals de bonte specht de zaden uit de dennekegels. In de boeken staat, dat hij in de bergen wintervoorraden aanlegt van arvenootjes, die hij in den grond zou begraven, maar dat zou ik toch niet van hem verwachten en ik vermoed, dat de berichtgever hier in de war is met den notenkraker, die ik er zelf ook mee bezig heb gezien. Als een specht iets doet, dat op het aanleggen van wintervoorraden lijkt, dan bestaat dat in het vastklemmen van vruchten en zaden in takvorken of schorsspleten.

Het lijkt wel, dat de zwarte specht zich niet het heele jaar door en jaar in jaar uit ophoudt in de nabijheid van zijn broedplaats. De rest van den tijd zwerft hij rond en zodoende heeft hij zich in den winter van 1929 ook in de duinstreek vertoond.

Nu zou ik wel graag willen, dat onze lezers berichten inzonden over waarnemingen betreffende de zwarte specht, niet alleen over zijn nestelen maar ook over alle andere levensbijzonderheden. Hij heeft nu burgerrecht.

JAC. P. THJSSE.